

POLA MILIJUNA

Neformalne negovateljice u sjeni: Žene koje drže društvo na leđima

Iako podaci pokazuju da se situacija polako mijenja, brojke otkrivaju da je neformalna njega još uvijek pretežno 'ženski posao', a Hrvatska se po ravnopravnosti u ovom području nalazi pri samom dnu europske ljestvice.

Objavljeno prije 2 mjeseca | 11. 09. 2025.

Autor **Silvija Novak**

ilustracija: S. Bura/mj

Kad sam prije nekoliko tjedana započela pisati serijal tekstova o neformalnim negovateljima, javilo nam se mnogo ljudi koji se trenutno nalaze ili su nekad bili u sličnoj poziciji.

Gospođa Lidija je dugi niz godina brinula o nepokretnom ocu, a sada brine i o nepokretnoj majci. Gospođa Božica je zbog brige o bolesnoj majci zapostavila vlastito zdravlje. Gospođa Marija je šest mjeseci brinula o potpuno dementnoj svekrvi, a gospođa Barbara godinama je negovala supruga koji je doživio možda udar.

Primjećujete, među osobama koje su nam se javile sve su žene. Naravno, i muškarci su njegovatelji, ali velika većina neformalnih njegovatelja u Hrvatskoj su žene.

Iz znanstvenog rada “Ekonomska vrijednost neprofesionalne njege: Europska analiza”, objavljenom 2021. godine u publikaciji *International Journal of Health Policy and Management*, a koji se koristi podacima prikupljenim 2016. godine u sklopu Istraživanja kvalitete života u Europi, može se iščitati da su 2016. godine u Hrvatskoj bile 532.633 osobe koje su pružale neki oblik neformalne skrbi, a od toga su žene činile čak 68 posto.

OGLAS

“Kontinuirano ukazujem kako se od žena i dalje očekuje da budu te koje će uspješno balansirati između izazova prisutnih u poslovnom okruženju i svakodnevnih zadaća vezanih uz privatni i obiteljski život. Prema čvrsto uvriježenom tradicijskom obrascu, u svakodnevnom životu teret obaveza prema djeci i kućanstvu još uvijek velikom većinom snose žene. I pritom je, nažalost, prevladavajući stav da bi tako trebalo i biti”, komentira ove podatke pravobraniteljica za ravnopravnost spolova **Višnja Ljubičić**.

Kućanski poslovi i briga za starije i dalje su uglavnom “ženski” posao

Iako se stvari mijenjaju nabolje, a ostvareni je stupanj ravnopravnosti spolova u Hrvatskoj i Europi u novije vrijeme najpovoljniji nego što je ikada bio, velika većina kućanskih poslova i brige o starijima i nemoćnima i dalje je pretežno ženski posao.

“Premda je Republika Hrvatska u tom smislu prošla dalek put, činjenica je da se u usporedbi s drugim zemljama Europske unije redovito nalazi u donjim dijelovima ljestvica kojima se mjeri napredak, što ukazuje na potrebu daljnje dosljedne promjene svih raspoloživih mehanizama kojima se promiče i potiče ravnopravnost spolova. Tako prema Indeksu rodne ravnopravnosti za 2024. godinu koji je objavio Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE), a kojim se mjeri napredak u području rodne ravnopravnosti na razini EU, Hrvatska ima 59,7 bodova od mogućih 100, što je 11,3 boda manje od prosjeka EU”, analizira pravobraniteljica.

Višnja Ljubičić (foto: Ured pravobraniteljice)

“Hrvatska je na 24. mjestu u EU-u i izgubila je četiri mjesta u odnosu na prošlogodišnje izdanje Indeksa. Hrvatska napreduje sporijim tempom od ostalih država članica. Njezin rezultat u Indeksu rodne ravnopravnosti se poboljšao, ali ostaje dosljedno i značajno ispod prosjeka EU-a. U 2022., Hrvatska je usporila u usporedbi s prosjekom EU-a i promijenila obrazac sa ‘sustizanja’ na ‘sporiji tempo’”, kaže Ljubičić.

Najbolje su nordijske zemlje

“Prema metodologiji EIGE-a, jedno od analiziranih područja je i područje vremena u kojem je Hrvatska ostvarila 48.6 bodova (prosjeak EU je 68.5) te se u tom području Hrvatska nalazi na zadnjem mjestu. Navedeno područje vremena obuhvaća dva potpodručja aktivnosti: 1. aktivnosti skrbi (1.1. osobe koje se svakodnevno brinu i obrazuju svoju djecu ili unuke, starije osobe ili osobe s invaliditetom i 1.2. osobe koje svakodnevno kuhaju i/ili obavljaju kućanske poslove) te 2. društvene aktivnosti (odnosno aktivnosti slobodnog vremena). U odnosu na prvo potpodručje aktivnosti skrbi, Hrvatska je ostvarila 72,7 bodova (prosjeak EU je 78.7). Najviše bodova u navedenom području ostvarila je Švedska (93.1).

Prema spomenutim podacima EIGE-a, u Hrvatskoj za djecu, osobe starije životne dobi i nemoćne osobe svakodnevno brine 39% žena i 28% muškaraca, dok je na razini EU najbolji primjer ravnopravnosti u tom području Švedska u, kojoj je odnos 25% žena naspram 25% muškaraca. Tome treba dodati i da u svakodnevnom obavljanju kućanskih poslova u Hrvatskoj sudjeluje 78% žena i 34% muškaraca. S obzirom na navedene

podatke, općenito po pitanju ravnopravnosti u području neformalne skrbi Hrvatska je na 22. mjestu na razini EU", kaže pravobraniteljica Ljubičić.

"Svakako treba spomenuti i Anketu o raspolaganju vremenom koju je Državni zavod za statistiku provodio u Republici Hrvatskoj, u razdoblju 21.11.2022.- 26.11.2023., na uzorku od 4.680 privatnih kućanstava. Navedeni podaci o prosječnom vremenu provedenom na pojedinim aktivnostima pokazuju da žene na brigu o kućanstvu i obitelji (neplaćeni posao) u prosjeku dnevno odvoje 4 sata i 4 minute, dok muškarci odvoje 2 sata i 26 minuta, što potvrđuje prisutnost većeg rodnog jaza u neplaćenju skrbi."

Tako stvari stoje u Hrvatskoj, no zanimalo nas je u kojim je još državama, osim spomenute Švedske, postignuta najveća ravnopravnost kad govorimo o preuzimanju obaveza vezanih uz domaćinstvo i obitelj, a u što spada i briga za starije i bolesne članove obitelji.

"Relevantni podaci ukazuju kako je situacija po pitanju neformalne skrbi najpovoljnija u nordijskim zemljama u kojima je prisutan i ravnopravniji položaj žena na tržištu rada kao i odgovarajuće politike u području ravnoteže između poslovnog i privatnog života. Pokazalo se da kada se očevi koriste mogućnostima za povećanje ravnoteže između poslovnog i privatnog života, kao što je dopust, to se kasnije pozitivno odražava na njihov angažman u podizanju djece, čime se smanjuje relativni iznos neplaćenog rada žena za obitelj te se ženama ostavlja više vremena za plaćeno zaposlenje", kaže pravobraniteljica Ljubičić.

Muškarci u kući i dalje samo "pomažu"

Dodaje kako je uloga poslodavaca ključna jer omogućuje uvođenje fleksibilnih radnih uvjeta te razvoj odgovarajućih i dostupnih usluga skrbi za djecu i starije članove obitelji te prije svega aktivno uključivanje muškaraca kao ravnopravnih roditelja i članova obitelji.

"Iako se društvena očekivanja mijenjaju, do toga dolazi sporo te je nužan značajniji angažman svih dionika, kako bi se kroz međuresorski pristup kreirale politike i strategije te doprinijelo osvještavanju poslodavaca i šire javnosti o značaju usklađivanja poslovnog i privatnog života za ravnopravnost spolova, a posljedično potaknuo i društveni i ekonomski razvoj te angažirano sudjelovanje muškaraca u obiteljskom životu", kaže Ljubičić.

Pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova na kraju zaključuje kako je najveća prepreka uspostavljanju ravnopravnosti nepovoljan položaj žena u području zapošljavanja i rada, što je u uskoj vezi s nerazmjernim opterećenjem žena u obiteljskom životu, tj. s oblicima

neravnopravnih odnosa u privatnoj sferi, u kojoj su žene i dalje te koje obavljaju većinu neplaćenog posla vezano uz kućanstvo te skrb o djeci i starijim članovima obitelji.

“Premda se u novije vrijeme muškarci počinju sve više uključivati u taj aspekt raspodjele odgovornosti, još uvijek smo daleko od toga da možemo govoriti o ravnopravnoj raspodjeli, već to još uvijek većinom ulazi u okvire onog tradicionalnog opisa muškarca koji ‘pomaže’ u kućanstvu”, kaže pravobraniteljica Višnja Ljubičić.

Ovaj prilog je objavljen u sklopu projekta poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije.

OGLAS

SVE O TEMI: #NEFORMALNI NJEGOVATELJI #PRAVOBRANITELJ #VIŠNJA LJUBIČIĆ

VIŠE S WEBA

Online Happy Hour -20% 🐾
Utorak, 18-22h u Pet centar webshopu

Oglas

Modrić: 'Uz dužno poštovanje prema Pisi, ovakve utakmice moramo pobjeđivati'

Nova pravila za vozačke dozvole: 'Starijima od 65 godina moći će skratiti rok'

Srpski mediji povezali Plenkovića s čovjekom koji je pokušao ubojstvo

GRAĐANI PESIMISTIČNI
Zaustavljen rast podrške Milanoviću, ali Plenković nema razloga za slavlje. Evo zašto

KOVAČEVIĆEVE MUKE
'Nevjerojatno koliko griješimo, ništa nismo napravili'

Unutar Dunlopovog testnog tima: Kako Dunlop koristi stvarne utrke za razvoj moto guma

Zašto su “rich girl” nokti najskuplja manikura koja izgleda kao da niste potrošili ni centa

Predavanje o obilježavanju 1000. obljetnice Hrvatskog Kraljevstva na području Sisačko-moslavačke županije 1925. godine

Sponsored by **Midas**

ŽIVOT POČINJE S 50!

Mi smo medij zajednice. Razbijamo predrasude o starenju i starosti – živimo. Pratimo teme zdravlja, zdravstvene, obiteljske i mirovinske politike, politike, kulture, zabave, znanosti i životnog stila. Želimo vas ohrabriti, povezati i inspirirati kako biste zdravije i aktivnije uživali u životu. Poštujemo različitosti, promoviramo toleranciju i potičemo argumentiranu raspravu. Naš moto je: Živite zadovoljno, živite dobro.

EPP